

68. møde.

Torsdag den 9. maj kl. 16.

Formanden:

Fra medlem af folketinget *Holten*, der har haft orlov på grund af sygdom, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 14. maj atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, Buchwalds, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Udvalget om offentlige arbejder har afgivet betænkning over forslag til lov om ændring af postloven. Eksemplarer vil blive omdelt.

I skrivelse af dags dato meddeler miljøministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om kommuneplanlægning.

Med skrivelse af dags dato fremsender miljøministeren eksemplarer af en *redegørelse* om regeringens overvejelser om fredningsplanlægningen, som han har ønsket skriftligt at give tinget i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 3. Redegørelsen vil blive omdelt og optaget i Folketingstidende.

Der er foretaget ændring i følgende udvalg:

Det politisk-økonomiske udvalg:

Udtræder: Brusvang

Ny stedf.: Børge Johansen

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Miljøministeren (Holger Hansen) (V):

Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om kommuneplanlægning*.

Lovforslaget om kommuneplanlægning er et led i den omfattende reform af planlægningslovgivningen, der tog sin begyndelse

med gennemførelsen i 1969 af by- og landzoneloven, naturfredningsloven m.fl. love. I 1973 videreførtes reformen med folketingets vedtagelse af lovgivningen om lands- og regionplanlægning. Ved nærværende lovforslag foreslås tilvejebragt en nyordning af den primærkommunale byplanlægning. Lovforslaget vil, ligesom den allerede gennemførte del af planlovsreformen, bidrage til virkeliggørelsen af hensigten bag kommuneinddelingsreformen af 1970 og den igangværende ændring af byrde- og opgavefordelingen mellem staten, amtskommunerne og primærkommunerne. Dette gælder både princippet om decentralisering og princippet om offentlighedsmedvirken i den fysiske planlægning svarende til de gældende regler om regionplanlægningen.

Herudover tilgodeser lovforslaget om kommuneplanlægning yderligere to hovedhensyn, idet der med de foreslåede bestemmelser tilvejebringes dels en sammenfatning og en forenkling af den gældende lovgivning om kommunernes byplanlægning, dels en gennemgribende modernisering, såvel indholdsmæssigt som sprogligt, af de hidtidige bestemmelser.

Lovforslaget er i disse henseender i overensstemmelse med de synspunkter og forslag til forenkling af administrationen, der fremkom i forbindelse med dobbeltadministrationsdebatten i efteråret 1973.

Den forenkling i forhold til den hidtidige lovgivning om og administration af kommunernes fysiske planlægning, som lovforslaget vil indebære, kommer til udtryk på forskellige områder.

Der er for det første tale om en forenkling af selve lovgrundlaget. Hidtil har bestemmelserne om den kommunale byplanlægning været indeholdt først og fremmest i byplanloven, bygge-loven og den særlige københavnske bygge-lov. Nu foreslås bestemmelserne samlet i én lov, hvilket vil gøre det lettere både for dem, der skal arbejde med loven, og dem, der berøres af den.

Endvidere opnås en betydelig forenkling derved, at et stort antal forskellige plan-

[Miljøministeren.]

typer efter lovforslaget erstattes af én plantype — benævnt lokalplanen — således at man i fremtiden kun behøver at arbejde med ét sæt tilvejebringelsesregler og ét sæt retsvirkninger.

Endelig vil den foreslåede decentralisering betyde en væsentlig forenkling af planlægningsprocessen. Ved lovforslaget foreslås indført en ordning, hvorefter den nye plantype — lokalplanen — som hovedregel ikke efter kommunalbestyrelsens vedtagelse skal godkendes af nogen anden myndighed. Denne vidtgående nyordning modificeres kun af nogle særlige overgangsbestemmelser og nogle bestemmelser, der tager sigte på helt specielle konfliktbetonede situationer.

Dette decentraliserings- og forenklingsprincip understreges ved lovforslagets bestemmelser om kommunernes oversigtlige planlægning — dispositionsplanlægningen. Det foreslås, at godkendelsen af dispositionsplaner overføres fra staten til de enkelte amtsråd, i hovedstadsområdet dog til hovedstadsrådet. Herved opnås, at statens planlægningsvirksomhed kan koncentreres omkring landsplanlægningen og den statslige sektorplanlægning. Det statslige indseende med den lokale planlægning skifter således karakter. Styringsvirksomheden vil i fremtiden få karakter af hovedtræksbetonet rammestyrt koncentreret dels omkring varetagelsen af interesser, der har betydning udover det lokale område, og dels omkring generelle planlægnings spørgsmål, herunder bistand til de lokale myndigheder i form af vejledninger m.v.

Det er endvidere et hovedsigte med lovforslaget at skabe bedre muligheder end hidtil for offentlighedens medvirken i den kommunale planlægning. De gældende regler om fremlæggelse af forslag til byplan- og bygningsvedtægter tilgodeser ikke i tilstrækkelig grad det behov for information og medborgerindflydelse, som er blevet stadig stærkere gennem den sidste halve snes år.

I lovforslaget tilgodeses behovet for øget offentlighed bl. a. ved bestemmelser om, at kommunalbestyrelsen skal offentliggøre alternative skitser til offentlig debat, inden et dispositionsplanforslag kan vedtages af kommunalbestyrelsen — helt parallelt til bestemmelserne i lands- og regionplanloven om regionplaners tilvejebringelse. Også for så

vidt angår den nye plantype lokalplaner, indeholder lovforslaget bestemmelser om offentlighedens medvirken og om en forbedret underretning om et planforslag til dem, der berøres af det.

Lovforslaget er opbygget over 3 hovedemner: dispositionsplaner, lokalplaner og de generelle bebyggelsesregulerende bestemmelser, der vil gælde, hvis en lokalplan ikke foreskriver noget andet.

Dispositionsplaner har vist sig at være en både smidig og praktisk plantype, som allerede er indarbejdet i næsten alle kommuner. Der er imidlertid nu et behov for nærmere bestemmelser om dispositionsplanernes tilvejebringelse og indhold, bl.a. for at gøre det muligt at anvende disse planer som grundlag for decentraliseringen. Lovforslaget indfører derfor en pligt for enhver kommunalbestyrelse til at udarbejde en dispositionsplan for kommunen, hvori der fastlægges kommunens hovedstruktur og udviklingslinierne for arealanvendelsen og bebyggelsesforholdene i kommunen. Miljøministeriet har til hensigt gennem vejledninger o. lign. at bistå kommunerne med at finde frem til den mest hensigtsmæssige måde at gribe det praktiske planlægningsarbejde an på. Det er herunder hensigten at tilskynde kommunerne til i videst muligt omfang at udføre det fysiske planlægningsarbejde under hensyntagen til de ressourceproblemer, som har præget den senere tid, og som må forventes at vokse i styrke. Udover de naturressourcer, som direkte omfattes af den fysiske planlægning, træffes der således gennem planlægningen en række beslutninger, der får betydelig indflydelse på samfundets energiforbrug. Kommunerne kan gennem en hensigtsmæssig dispositionsplanlægning medvirke til væsentlige besparelser på dette område.

Af hensyn til kontinuiteten i kommunernes igangværende planlægningsarbejde har regeringen fundet det rigtigst, at overgangen til de nye bestemmelser om dispositionsplanlægning sker gradvis. Lovforslaget er udformet således, at anvendelsen af de nye bestemmelser først bliver obligatorisk, når der foreligger en godkendt regionplan, som omfatter kommunen. Lovforslaget åbner imidlertid også mulighed for, at den enkelte kommunalbestyrelse kan træffe beslutning om at anvende de nye bestemmelser inden

[Miljøministeren.]

dette tidspunkt. Denne gradvise overgang til de nye regler vil tillige sikre en tidsmæssig koordination mellem den nu påbegyndte regionplanlægning og kommunernes dispositionsplanlægning.

Lovforslaget indfører som nævnt en ny plantype — lokalplanen — der erstatter en række forskellige eksisterende plantyper med den partielle byplanvedtægt og grundkreds- og byggeområdeinddelingerne i bygningsvedtægterne som de vigtigste. Ved en lokalplan kan kommunalbestyrelsen i fornødent omfang uddybe og supplere de retningslinier, der er nedfældet i kommunens dispositionsplan. Den pligt til at udføre lokalplanlægning, som efter lovforslaget påhviler kommunerne, er præciseret i forhold til byplanpligten efter den gældende byplanlovgivning. Ved by- og landzonenloven knættedes det princip, at enhver bymæssig bebyggelse må have baggrund i en plan. Ved lovforslaget videreføres dette princip udformet således, at byplanpligten knyttes til foretagelsen af visse større forandringer i de eksisterende forhold, nemlig større udstykninger eller større bygge- og anlægsarbejder. Denne præcisering af byplanpligten er også fundet hensigtsmæssig, fordi der herved gives offentligheden lejlighed til at gøre synspunkter gældende, inden der foretages ændringer i det bestående miljø.

Som nævnt indføres ved lovforslaget den væsentlige nyordning, at kommunalbestyrelsen som hovedregel kan vedtage en lokalplan endeligt og uden godkendelse fra nogen anden myndighed, når lokalplanen ligger inden for dispositionsplanens rammer.

I den gældende lovgivning findes en række bebyggelsesregulerende bestemmelser, som skal overholdes, medmindre andet er bestemt i visse af de plantyper, der er hjemlet i byplanlovgivningen. Der tænkes her på de bestemmelser, der fastlægger f.eks. mindstegrundstørrelsen og bebyggelsens maksimale udnyttelsesgrad og højde. I forbindelse med oprettelsen af miljøministeriet er en del af disse bebyggelsesregulerende bestemmelser overført fra boligministerens til miljøministerens ressort. Disse bestemmelser er optaget i lovforslaget under opretholdelse i princippet af de gældende ordninger. Problemerne, der knytter sig til udnyttelsesgradbegrebet og til fastsættelsen af de mak-

simale udnyttelsesgrader, er ret komplicerede. Regeringen har i lovforslaget lagt et forslag frem, men er indstillet på, at spørgsmålet må være genstand for indgående overvejelser under den videre behandling af lovforslaget.

Det samme gælder spørgsmålet om de såkaldte private byggeservitutter. Lovforslaget opretholder i princippet den hidtidige retstilstand på dette område, men der kan være grund til yderligere overvejelser om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at bibeholde det hidtidige system på dette område.

I forbindelse med den gennemgang af lovgivningen med henblik på forenklinger og afskaffelse af overflødig administration, som er foretaget af regeringen i samarbejde med de kommunale organisationer, blev navnlig bestemmelserne om klage og dispensation gjort til genstand for indgående og kritiske overvejelser. Resultatet af disse overvejelser er udmøntet i lovforslaget. Med henblik på at styrke den med lovforslaget tilstræbte decentralisering er det fundet rigtigst at foreslå en ordning, hvorefter de spørgsmål, der løbende vil opstå under administrationen af byplanlovgivningen, i videst muligt omfang kan opnå deres endelige løsning på kommunalt niveau. Klagemulighederne er derfor begrænset i forhold til gældende lovgivning, ligesom kommunalbestyrelsens kompetence til at dispensere fra de almindelige regler vil blive øget betydeligt. I en af rapporterne om dobbeltadministration nævnes i forbindelse med indstillingen om at begrænse klagemulighederne spørgsmålet om det hensigtsmæssige i at udvide ombudsmandens kompetence, således at også kommunale afgørelser kan gøres til genstand for ombudsmandsundersøgelser. Noget sådant ligger imidlertid uden for dette lovforslags rammer.

Lovforslaget fastlægger ikke i dets nuværende udformning enkeltheder med hensyn til de ændringer i anden lovgivning, som vil være en følge af lovforslagets gennemførelse. Dette skyldes bl.a., at navnlig byggeloven og den særlige københavnske byggelov vil blive berørt i et sådant omfang, at de tilbageblivende bestemmelser må optages til ny vurdering. I særlig grad vil dette gælde den københavnske byggelov, som indeholder det lovmæssige grundlag for bl.a. matrikelvæsenet og vejenes retsforhold

[Miljøministeren.]

i Københavns kommune med afvigende bestemmelser herom i forhold til det øvrige land. Med henblik på tilrettelæggelsen af det videre arbejde med harmoniseringen af de københavnske særordninger med reglerne for det øvrige land er det regeringens hensigt at foretage en samlet vurdering af de gældende ordninger. I forbindelse med forberedelsen af nærværende lovforslag har regeringen ført forhandlinger med Københavns kommune med udgangspunkt i, at der principielt bør tilvejebringes ensartede byplanregler for hele landet, og disse forhandlinger vil fortsætte.

Under lovforberedelsen har der ligeledes været forhandlet med de kommunale organisationer og en række erhvervsorganisationer og faglige foreninger. Også disse drøftelser vil blive fortsat efter lovforslagets fremsættelse i folketinget.

Med fremsættelsen af lovforslaget om kommuneplanlægning umiddelbart inden udløbet af indeværende folketingssamling er det regeringens ønske at lægge navnlig lovforslagets hovedprincipper frem til bred debat. Det er hensigten, at ikke alene folketinget, men også særligt interesserede kredse og offentligheden i almindelighed skal have lejlighed til at fremkomme med kommentarer og synspunkter, inden lovforslaget genfremsættes til efteråret. Det skal derfor understreges, at regeringen er indstillet på at tage de fremkomne reaktioner på lovforslaget op til positiv overvejelse. Det er netop hensigten med en sådan debatperiode at få alle aspekter af lovforslaget belyst så alsidigt som muligt.

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget er givet en redegørelse for de økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslagets gennemførelse. Der vil blive tale om en ganske væsentlig reduktion af statens forbrug af både arbejdskraft og penge i forbindelse med administrationen af byplanlægningen. Det er hensigten i samarbejde med de kommunale organisationer at foretage en nøjere gennemgang af de administrative og økonomiske konsekvenser både i relation til staten, amtskommunerne og kommunerne. Ved lovforslagets genfremsættelse vil der således foreligge en beregning, der supplerer og detaljerer de indtil nu foretagne foreløbige skøn.

Idet jeg i øvrigt tillader mig at henvise til lovforslaget og de dertil knyttede fyldige bemærkninger, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse.

Af miljøminister Holger Hansen (9. maj 1974):

Redegørelse om regeringens overvejelser om fredningsplanlægningen.

(Redegørelse nr. VII).

Denne redegørelse, der har til formål at give folketinget en orientering om regeringens overvejelser om fredningsplanlægningen og dens sammenhæng med den øvrige fysiske planlægning, fremlægges på baggrund af regeringens tiltrædelseserklæring, hvori det bl. a. udtales:

„Samlingen af miljøbeskyttelsen, fredningen og planlægningen under samme ministerium muliggør en samlet planlægningsindsats, og regeringen agter at udnytte denne mulighed, bl. a. i forbindelse med overvejelser af ændringer vedrørende fredningsplanlægningen.“

Redegørelsen må ses i sammenhæng med det forslag til lov om kommuneplanlægning, som regeringen som det næste led i reformen af planlægningslovgivningen nu har fremlagt for folketinget. Af andre aktuelle planlægningssspørgsmål omtaltes i tiltrædelseserklæringen miljøreformen, hvis ikrafttræden måtte udskydes til 1. oktober 1974 for at sikre en forsvarlig gennemførelse.

Fredningsplanlægningen er et betydningsfuldt led i den samlede fysiske planlægning. Det var derfor naturligt, at folketingets udvalg angående fysisk planlægning i sin betænkning af 25. maj 1973 over forslag til lov om lands- og regionplanlægning henstillede til boligministeren at optage forhandlinger med ministeren for kulturelle anliggender om den nuværende opbygning af fredningsmyndighederne og navnlig organisationen af fredningsplanlægningen i relation til den foreslåede regionplanlægning. Udvalget forestillede sig da, at der i forbindelse med den fortsatte reform af planlægningslovgivningen kunne fremsættes lovforslag i folketingsåret 1973-74 med henblik på en forenkling af administrationen, herunder at fredningsplanudvalgenes beføj-